

Stoomgemaal Cruquius overgedragen aan Vereniging Hendrick de Keyser

Nederlands bekendste industriële monument kan gerestaureerd worden met steun van BankGiro Loterij, Provincie Noord-Holland en Hoogheemraadschap Rijnland

Het stoomgemaal De Cruquius in de Haarlemmermeer is voor een symbolisch bedrag overgedragen aan Vereniging Hendrick de Keyser. De Vereniging neemt hiermee een zeer grote restauratieverplichting op zich.

De Cruquius, de grootste stoommachine ter wereld, is een van de bekendste monumenten van de Nederlandse industriële revolutie. Het gemaal werd gebouwd in de jaren 1846-1849 en ingezet voor de drooglegging van de Haarlemmermeer, een krachttoer van de eerste orde. Voor deze tijd was wind het belangrijkste hulpmiddel in de Hollandse strijd tegen het water. Omdat voor industriële gebouwen nog geen goede vorm bestond, greep ingenieur J.A. Beijerinck, die het ontwerp maakte, terug op Engelse voorbeelden. Het gebouw oogt als een burcht met gepleisterde kantelen en hoge gietijzeren vensters. Zware muren met enorme steunberen maakten het gebouw bestand tegen de krachten van water en stoom. Ook de bouw van het gemaal, in een put op 7,5 meter onder NAP, was een staaltje van technisch kunnen: twaalf heistellingen, 450 werklieden en 83 paarden werden aan het werk gezet.

Omdat in Nederland op stoomgebied nog onvoldoende ervaring bestond, maakten de Engelse ingenieurs Gibbs en Dean het ontwerp van de stoommachine. Acht door het gebouw stekende smeedijzeren balansen dreven de zuigerpompen van het gemaal aan. Deze pompten het water omhoog naar de houten stortvloer rond de machinetoren, vanwaar het de Haarlemmeringvaart instroomde. Dit wonder van 19^{de}-eeuws vernuft en techniek bleef tot 1933 in gebruik. Ook toen al onderkende men het historische belang van het gemaal: het werd museum en het eerste industriële monument dat onder rijksbescherming kwam.

Het ruim 160 jaar oude gebouw is er echter slecht aan toe. Ingrijpend herstel van casco, houtwerk en metselwerk is dringend nodig. Om deze reden werd de noodklok geluid en een beroep gedaan op de restauratie expertise van Vereniging Hendrick de Keyser aan wie het gemaal nu is overgedragen. Een grote restauratie zal in de komende vijf jaar in opdracht van de Vereniging gefaseerd worden uitgevoerd. Museum de Cruquius blijft in het gebouw gevestigd zodat dit ‘wonder van de industriële revolutie’ voor iedereen te beleven blijft. Het museum streeft op termijn naar uitbreiding en reconstructie van oorspronkelijke details uit de stoomperiode van het gebouw, waardoor het publiek het vernuft en de schoonheid van het gemaal volop kan ervaren.

De restauratie wordt mogelijk gemaakt door steun van de BankGiro Loterij, de Provincie Noord-Holland, het Rijk, het Hoogheemraadschap van Rijnland en de Stichting Cruquius.

Noot voor de pers:

Op woensdag 27 januari wordt om 16:00 uur een overeenkomst getekend door Tineke Netelenbos, voorzitter Stichting Cruquius, en Carlo Huijts, directeur Vereniging Hendrick de Keyser. Leden van de pers zijn van harte uitgenodigd hierbij aanwezig te zijn voor een toelichting bij de plannen. Het adres is Cruquiusdijk 27, Cruquius (Haarlemmermeer). Vriendelijk verzoeken wij u ons van uw aanwezigheid op de hoogte te stellen.

Voor meer informatie en/of foto's kunt u contact opnemen met:

Niek Smit
Vereniging Hendrick de Keyser

Herengracht 172
1016 BP Amsterdam
tel. 020-5210637
smit@hendrickdekeyser.nl

Vereniging Hendrick de Keyser zet zich in voor het behoud van architectonisch of historisch belangrijke gebouwen en hun interieur in Nederland. De Vereniging doet dit door panden te verwerven en ze vervolgens te restaureren en te verhuren. De zo opgebouwde collectie geeft een representatief beeld van de Nederlandse architectuur- en interieurgeschiedenis. De collectie omvat inmiddels ruim 360 panden, waaronder huizen, boerderijen, buitenplaatsen, villa's en raadhuizen, verspreid over 92 gemeenten in heel Nederland. Voor meer informatie zie: www.hendrickdekeyser.nl.